

Όψεις του υλικού πολιτισμού της προϊστορικής Ηπείρου: Η μαρτυρία της χαλκοτεχνίας

Ομιλητής:

Δρ Χρήστος Ν. Κλείτσας

Εφορεία Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων

Η 6^η συνάντηση

του Μυκηναϊκού Σεμιναρίου

θα πραγματοποιηθεί στις **19:00**

στο **Αμφιθέατρο Ι. Δρακοπούλου**

(Κεντρικό Κτήριο Πανεπιστημίου Αθηνών
Πανεπιστημίου 30)

Η Ήπειρος διαχρονικά αποτελούσε μια σχετικά απομονωμένη γεωγραφικά και αυτάρκη οικονομικά περιοχή, στην οποία αναπτύχθηκαν ιδιαίτεροι πυρήνες πολιτισμού. Παράλληλα, η θέση της στο σταυροδρόμι των Βαλκανίων, της Ευρώπης και του μυκηναϊκού κόσμου επέτρεπε την ανταλλαγή των προϊόντων, της τεχνογνωσίας και των ιδεών. Απέναντι στη μεγάλη μάζα της εγχώριας χειροποίητης κεραμικής εντυπωσιακή είναι η ποσότητα των χάλκινων εργαλείων (κυρίως πελέκεις) και όπλων (ξίφη, εγχειρίδια και αιχμές δοράτων) των τελικών φάσεων της Ύστερης Χαλκοκρατίας, ενώ λιγότερα παραμένουν τα αντίστοιχα κοσμήματα. Τα συγκεκριμένα τέχνηρα συνιστούν περιεχόμενα «θησαυρών» (Στεφάνη Πρέβεζας, Καταμάχη Ιωαννίνων), κτερίσματα τάφων (κιβωτιόσχημοι και λακκοειδείς) ή μεμονωμένα ευρήματα. Διαφορετική εμφανίζεται η περίπτωση της προϊστορικής και πρωτοϊστορικής Δωδώνης, όπου αρκετά χάλκινα εργαλεία και όπλα αποτελούν πιθανότατα αναθηματικές προσφορές, θεϊκά σύμβολα ή τελετουργικά όργανα.

Για πρώτη φορά στην έρευνα της μεταλλοτεχνίας της προϊστορικής Ηπείρου εφαρμόζονται αλλά και αξιοποιούνται συνδυαστικά τεχνικές της αρχαιομετρίας (μεταλλογραφικές, χημικές και ισοτοπικές αναλύσεις). Οι συγκεκριμένες διεπιστημονικές μέθοδοι αποκωδικοποιούν τα στάδια της κατασκευαστικής διαδικασίας (κυρίως χύτευση και σφυρηλάτηση), τις «συνταγές» των κραμάτων και την πιθανή προέλευση του μετάλλου. Σε συνδυασμό με τα υπόλοιπα μακροσκοπικά ίχνη κατασκευής και χρήσης των χάλκινων αντικειμένων από την περιοχή τεκμηριώνουν κοινούς τεχνολογικούς ή-και πολιτισμικούς κύκλους. Παρότι δεν έχουν βρεθεί ακόμα πρωτογενείς ενδείξεις (σκωρίες, φουσερά, ακροφύσια, χωνευτήρια, μήτρες κ.ά.) άσκησης εγχώριας μεταλλοτεχνίας, ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά των τελικών τεχνέργων την καθιστούν σχεδόν βέβαιη. Η εγχώρια κατανάλωση χάλκινων αντικειμένων φαίνεται, πάντως, να ευνοεί περισσότερο τις «αγορές» του νοτιότερου ελλαδικού ή μυκηναϊκού χώρου παρά των Βαλκανίων ή της Ευρώπης.

Aspects of material culture in prehistoric Epirus: The evidence of bronzeworking

speaker:

Dr Christos N. Kleitsas

Ephorate of Antiquities in Ioannina

The 6th meeting of the
Mycenaean Seminar will be at **19:00**
in the **I. Drakopoulos Amphitheatre**
(Central building of the University of Athens
Panepistimiou 30)

The lecture will be held in Greek.

Epirus has always been a geographically isolated and financially self-sufficient area, populated by different cultural groups. Furthermore, its location at the crossroads between the Balkans, Europe and the Mycenaean world, allowed the exchange of commodities, technical know-how and ideas. The quantity of bronze tools (mainly axes) and weapons (swords-daggers and spearheads) dated to the final phases of the Late Bronze Age is impressive, if compared with the abundance of local handmade pottery, and the few related jewellery finds. These metal artifacts belong to hoards (Stephani at Preveza, Katamachi at Ioannina) and burial assemblages (cist and pit graves), while some are isolated finds. The case of prehistoric and protohistoric Dodona seems different. The bronze tools and weapons discovered at the site, probably served as votive offerings, divine symbols or ritual implements.

For the first time in the study of prehistoric metalwork from Epirus, a number of archaeometrical

techniques (metallography, chemical and isotope analysis), are combined and exploited for the interpretation of the extant material. These interdisciplinary methods have managed to decipher the different stages of the manufacturing process (mostly melting and hammering), the alloy "recipes" and the possible provenance of the metals. In combination with other macroscopic traces, pertaining to the manufacture and use-wear of bronze objects from the area, they provide evidence for common technological and/or cultural groups. Although direct evidence for local primary metalworking activities (such as slags, bellows, tuyères, crucibles, moulds), has not yet been discovered, the quality and the quantity of the finished artifacts render it almost certain. Local use/consumption of bronze objects seems to favor "markets" in southern or Mycenaean Greece, and not their counterparts in the Balkans or Europe.